

ကိုယ်ခံ အား နှင့်
ကာကွယ်ဆေး ထိုးခြင်း
၏ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရ
အသုံးအနှုန်း စကားစု

ကိုဗစ်- ၁၉ ကာကွယ်ဆေးထိုးခြင်းအစီအစဉ်နှင့်ပတ်သက်သည့်
အကြောင်းများ ဆက်သွယ် ရှင်းပြ နိုင်ရန် အထောက်အကူ

Glossary of Medical Terminology for
Immunisation and Vaccine development

Produced by Health and Social Policy Branch NSW Ministry
of Health, NSW Multicultural Health Communication Service,
NSW Refugee Health Service and School of Population Health,
University of New South Wales

ကိုဗစ်- ၁၉ ကာကွယ်ဆေးထိုးခြင်းအစီအစဉ်နှင့်ပတ်သက်သည့် အကြောင်းများ ဆက်သွယ် ရှင်းပြ နိုင်ရန် အထောက်အကူ ဤ ဝေါဟာရ စကားစု ပြုစုထားခြင်းသည်၊ ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဘာသာပြန်များ၊ စကားပြန်များ၊ ဘာသာစကား ၂မျိုးလုံးအသုံးပြုသူများ၊ လူထုခေါင်းဆောင်များ အတွက် ကာကွယ်ဆေး မည်ကဲ့ သို့ ထုတ်လုပ်ခဲ့သည့် အစီအစဉ် နှင့် မည်ကဲ့ သို့ အကောင် အထည်ဖော် ခြင်းကို ပိုမိုနားလည်ပြီး၊ အထောက်အကူပြုနိုင်ရန် စီစဉ် ဆောင်ရွက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

ခြင်းဆိုမှု။

ဤဝေါဟာရစကားစုပြုစုခြင်းရည်ရွယ်ချက်သည်၊ ရောဂါအတွက်၊ ကိုယ်ခံအားရရှိရန်နှင့် ကာကွယ်ဆေးထိုးသည့်အခါများအတွက်၊ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာခက်ဆစ်အဓိပ္ပါယ်များကိုရိုးရှင်းသည့်စကားလုံးများဖြင့် နားလည်လွယ်စေရန်ဖြစ်သည်။ ဤအချက်အလက်များကို ကိုးကားသည့် အနေဖြင့် အသုံးပြုရန် အတွက်သာဖြစ်သည်။ သင့်အနေဖြင့်၊တုန့်ပြန် အကြံပေးလိုလျှင်သော်၎င်း၊ ဝေါဟာရသို့မဟုတ်အသုံးအနှုန်း ထပ်မံဖြည့်လို့လျှင်သော်၎င်း၊ တွဲဖက်ပါမောက္ခဟော်လီစီးကို h.seale@unsw.edu.au သို့မဟုတ် +61 (02) 9385 3129 ဖုန်းနံပါတ်သို့ဆက်သွယ်ပါ။

အသိအမှတ်ပြုခြင်း။

ဤ ဝေါဟာရ စုစည်းပြုစုထားခြင်းကို အောက်ဖော်ပြပါများ က စုစည်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။

- Associate Professor Holly Seale, School of Population Health, University of New South Wales
- Lisa Woodland, Director, NSW Multicultural Health Communication Service
- Dr Kylie Quinn, School of Health and Biomedical Sciences; RMIT University
- Dr Sabira Shrestha, National Centre for Immunisation Research and Surveillance (NCIRS)
- Vicky Jacobson, Coordinator, Refugee Health Network Queensland
- Dr Carissa Bonner, The School of Public Health, University of Sydney

အထူးကျေးဇူးတင်ခြင်း။

အောက်ဖော်ပြပါ ပုဂ္ဂိုလ်များ အား ဤ ဝေါဟာရ စုစည်းပြုစုထားခြင်းကို ပြန်လည် စစ်ဆေး ပေး သည့် အတွက်ကျေးဇူးတင်ခြင်း။

- Associate Professor Christopher Blyth, Wesfarmers Centre of Vaccines and Infectious Diseases, Telethon Kids Institute.
- Dr Nadia Chaves
- Benine Muriithi, Patricia Argüello de Avila and Mariam Elliott, Refugee Health Network Queensland
- Fartih Karakas and Ismail Akinci, All Graduates
- Dr Jan Fizzell, Senior Medical Advisor, Public Health Response Branch, NSW Health

ကျေးဇူးတင်ခြင်း။

အချိန် နှင့် တပြေးညီ အွန်လိုင်း အယ်ဒီတာ အသုံးပြု ပြီး၊ အသုံး အနှုန်း ဝေါဟာရ များကို စမ်းစစ် သည့် ကျန်းမာရေး စာပေ စမ်းသပ်ခန်း။ (Ayre, J., et al. (2021). *Sydney Health Literacy Lab (SHLL) Health Literacy Editor*).
၎င်းတွင်ရှုနိုင်သည် <https://hdl.handle.net/2123/24642>

A 4

M 16

B 6

N 17

C 7

O 18

D 9

P 19

E 10

R 21

G 11

S 22

H 12

T 23

I 13

V 24

L 15

W 26

A

Adverse event (reaction)

Any unexpected or serious effect that happens after a vaccine or medicine. Something that was not expected to happen.

ဆိုးရွားသည့်အဖြစ် (တန်ပြန်ခြင်း)

ကာကွယ်ထိုးဆေး သို့မဟုတ် သောက်ဆေးကြောင့် မမျှော်လင့်သည့် စိုးရိမ်ဖွယ်သက်ရောက်မှု၊ တစ်ခုခုဖြစ်ခြင်း။ မမျှော်လင့်ခဲ့သည့်အဖြစ်အပျက်။

Adverse event following immunisation (AEFIs)

An unexpected effect that happens after vaccination. The vaccine may have not been the reason for the problem.

ကာကွယ်ဆေးထိုးပြီးနောက် တန်ပြန်ဆိုးရွားမှုဖြစ်ခြင်း (AEFIs)

ကာကွယ်ဆေးထိုးပြီးနောက်မမျှော်လင့်သည့်တန်ပြန်သည့်အဖြစ်ဆိုး။ ကာကွယ်ထိုးဆေး ကြောင့်မဟုတ်ဘဲ အခြား အကြောင်းရင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ခြင်း

Advisory Committee on Vaccines (ACV)

A group of experts that gives medical and scientific advice. The group talks to the Australian Government's Minister for Health and the Therapeutic Goods Administration (TGA). They give advice on issues about vaccine safety and use.

ကာကွယ်ထိုးဆေးဆိုင်ရာ အကြံပြုကော်မတီ (ACV)

ဆေးဘက်နှင့်သိပ္ပံပညာဆိုင်ရာများကိုအကြံပေးသည့်ပညာရှင်အဖွဲ့။ ဤအဖွဲ့သည်ဩစတေးလျအစိုးရ၏ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ဆေးနှင့် ဆေး ပစ္စည်းထိန်းသိမ်းစီမံရေး (TGA) ကိုထိုးဆေးများ လုံခြုံစိတ်ချမှုနှင့်ပတ်သက်၍အကြံပြုသည်။

Allergy

An immune response to a foreign material that is harmless to most people. The foreign material could be food, medicine or a part of a vaccine.

ခါတ်မတည့်ခြင်း။

များသော အားဖြင့် ပြင်ပ မှ ဝင်လာ သည့် အန္တရာယ် ရှိသော ပိုး ကို ကိုယ်ခံအား ကွတန်းလှန် ကွကယ်ပေး သည့် တန်ပြန်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပြင်ပမှ ကိုယ်ခန္ဓာတင်း သို့ ပိုးများ ဝင်လာ နိုင် သည်မှာ၊ အစား အစာ၊ ဆေးဝါး၊ သို့မဟုတ် ကွကယ်ဆေး ရဲ့ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်း မှ ရရှိ နိုင် သည်။

Antibody

When the body gets sick or gets a vaccine, the body will make antibodies to protect it against that disease. The body can then recognise the germs when that same disease happens again.

ကိုယ်ခံပိုး

ကိုယ်ခန္ဓာကကျန်းမာဖြစ်လျှင်၎င်း၊ ကာကွယ်ဆေးထိုးလျှင်၎င်း၊ မိမိခန္ဓာကိုယ်က ခန္ဓာကိုယ်ကို အကာအကွယ်ပေးရန် ကိုယ်ခံပိုးများ ထုတ်လုပ်သည်။ နောက်တကြိမ် ဒီရောဂါက ခန္ဓာကိုယ်ထဲကိုဝင်လာရင် ခန္ဓာကိုယ်က မှတ်မိနေပြီဖြစ်ပါတယ်။

Antigen

A foreign (external) substance like bacteria, viruses, or fungi that cause infection and dis-ease if they get inside the body . The immunes system detects them and produces antibodies to fight them.

ကိုယ်ခံပိုးထုတ်လုပ်ရာတွင် လိုအပ်သည့် အင်တီဂျင်

ပြင်ပ ကနေ ကိုယ်ခန္ဓာ တွင်း ရောက် လာလျှင် ရောဂါ ဖြစ်စေ နိုင် တဲ့ ဘက်တီးရီးယား၊ ဗိုင်းရပ်စ်၊ မှို ဖြစ်သည်။ ကိုယ်ခံအား ပိုးက ယင်းတို့ ကို တွေ့ ရင် ရောဂါ ကိုတိုက်ဖျက် နိုင်တဲ့ ကိုယ်ခံအား ကို ထုတ်ပေးသည်။

Adjuvant

An adjuvant is an ingredient used in some vaccines. It helps our bodies make a stronger immune response. The adjuvant works together with other parts of the vaccine. They have been used in some vaccines for over 70 years.

အဒီဂျူဗင့်

အချို့ ကာကွယ်ဆေး ပြုလုပ်ရာတွင် အဒီဂျူဗင့်ကို သုံးသည်။ ၎င်းက မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို ကိုယ်ခံအား ဖြည့်တင်းပေးသည်။ အဒီဂျူဗင့်သည်ကာ ကွယ်ဆေးထဲပါဝင်သည့် အပိုင်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည်။ ၎င်းကို ကာကွယ်ဆေးပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုခဲ့သည် မှာ နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော်ရှိပြီဖြစ်ပါသည်။

A Cont'd

Anaphylaxis

A quick and serious allergic reaction. This could be a reaction to food or medicine. Symptoms can include breathing difficulties, loss of consciousness and a drop in blood pressure. The person will need urgent medical attention and can sometimes die.

အသက်ဘေးအန္တရာယ်ပေးနိုင်သည့်ဆေးနှင့်

မတူသည့်တုန့်ပြန်မှုဖြစ်ခြင်း

အစားအစာသို့မဟုတ်ဆေးကြောင့်မြန်ဆန် စိုးရိမ်ဖွယ်တုန့်ပြန်ခြင်း။ ဖြစ်ပေါ်လာသည့်လက္ခဏာများမှာ၊ အသက်ရှူခက်ခဲခြင်း၊ မေ့မောခြင်း၊ သွေးပေါင်ချိန်ကျခြင်းများပါဝင်၍ လူနာအနေဖြင့် အရေးပေါ်ကုသမှုရယူရန်လိုအပ်သည်။ သို့မဟုတ်ပါက တစ်ခါတရံသေဆုံးနိုင်သည်။

Association

A link between one event taking place at the same time as another event. The fact that they are happening together does not prove that one event caused the other event.

ပူးတွဲဆက်စပ်မှု

အဖြစ်အပျက်တစ်ခုနှင့် အခြားတစ်ခု တချိန်တည်းဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ တချိန်တည်းမှာဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့်၊ အကြောင်းအရာတစ်ခုကြောင့် နောက်တစ်ခု ဆက်ဖြစ်တယ်လို့မယူဆနိုင်ခြင်း။

Asymptomatic

Someone with no sign of infection.

ရောဂါလက္ခဏာမရှိခြင်း

ရောဂါလက္ခဏာမတွေ့ရှိခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

Attenuated vaccine

Live vaccines use a less strong (or attenuated) form of the germ that causes a disease. These vaccines are like the natural infection that they help prevent. They create a strong and long-lasting immune response.

အားလျော့ထားသည့် ကာကွယ်ဆေး

ကာကွယ်ဆေးများသည်အားလျော့ထားသည့်ရောဂါပိုးများကိုဖြစ်စေသည့် ဆေးများကိုအသုံးပြုသည်။ ဤကာကွယ်ဆေးများကို အသုံးပြု၍ သဘာဝအားဖြင့်ဖြစ်သည့် ရောဂါပိုးများကို ကာကွယ်ပေးသည်။ ၎င်းသည် ရေရှည်အားဖြင့်စွမ်းအားကောင်းသည့် ကိုယ်ခံအားကိုပေးသည်။

Australian Technical Advisory Group on Immunisation (ATAGI)

A group of experts that helps the Government to make decisions on the use of vaccines in Australia.

ကာကွယ်ဆေးနှင့်ပတ်သက်၍ အကြံပေးသည့် ဩစတေးလျ အဖွဲ့ (ATAGI)

ကာကွယ်ဆေးအသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာများနှင့်ပတ်သက်၍အစိုးရကို အကြံပေးသည့် ဩစတေးလျ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်အဖွဲ့ဖြစ်သည်။

Australian Immunisation Register

An electronic register that contains information on all vaccines given to all Australians.

ကာကွယ်ဆေးထိုးခြင်းကို မှတ်ပုံတင်ခြင်း

ဩစတေးလျနိုင်ငံသားများအားလုံးကို ထိုးထားသမျှကာကွယ်ဆေးများကို စာရင်းပြုမှတ်ပုံတင်ထား သည့် အီလက်ထရွန်နစ် မှတ်ပုံတင် စာရင်း။

B

Batch assessment

A process of checking that the vaccines used in Australia are of high quality. The Therapeutic Goods Administration will do these checks.

အသုတ်လိုက်စိစစ်ခြင်း

ဩစတြေးလျနိုင်ငံတွင်း အသုံးပြုသည့် ကာကွယ်ဆေးများ အရည်အချင်း မြင့်မားမှုရှိမရှိစိစစ်ခြင်း။ ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ဆေးနှင့်ဆေးပစ္စည်းထိန်းသိမ်းစီမံရေးက ငှင်းစိစစ်ခြင်းကိုတာဝန်ယူသည်။

Boost (Booster injection)

An additional vaccine after the first one, given to either build up better immunity or to make sure the immunity lasts longer.

ထပ်တဖန်အားတိုးခြင်း (ထိုးဆေးနောက်ထပ်ထိုးခြင်း)

နောက်ထပ်တကြိမ်ကာကွယ်ဆေးကို ထိုးပေးခြင်းသည် ကိုယ်ခံအား ပို၍တည်ဆောက်နိုင်ရန် နှင့် ပိုမိုကြာရှည်ခံရန်ထိန်းသိမ်းပေးခြင်းဖြစ်သည်။

Breakthrough infection

When someone can get the infection even though they are vaccinated.

ကူးစက် ရောဂါ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်ခြင်း။

ကာကွယ်ဆေး ထိုးထား သော်လည်း ရောဂါကူးစက်၊ ထိုးဖောက် ဝင်ရောက်နိုင်ခြင်း

C

Coalition for Epidemic Preparedness Innovations (CEPI)

An international organisation that will help many countries gain access to COVID-19 vaccines. It will help governments, including lower income countries, to access safe and effective vaccines for 20% of their population.

ကပ်ရောဂါများအတွက်ကြိုတင် ပြင်ဆင်မှုတီထွင်မှုရှိသည့်ညွှန့်ပေါင်းအဖွဲ့

ကိုးဗစ်- ၁၉ ကပ်ရောဂါကာကွယ်ဆေးကိုနိုင်ငံများများ အတွက်ရရှိရန်ဆောင်ရွက်ပေးသည့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ အစိုးရများအတွက်၊ တိုးတက်ဆဲနိုင်ငံများအတွက်၊ စိတ်ချ၊ ထိရောက်သည့်ဆေးများကို ထိုနိုင်ငံများ၏လူဦးရေ ၂၀% အတွက်ရရှိနိုင် ရန်ဆောင်ရွက်ပေးသည့်အဖွဲ့ဖြစ်သည်။

Cell culture

Using cells grown in liquid to make vaccine ingredients.

ခါတ်ခွဲခန်းတွင်းဆဲလ်များကို ပွားခြင်း

အရည်များထဲတွင်ပွား ထားသောဆဲလ်များကို ကာကွယ်ဆေးများတွင်အသုံးပြုခြင်း

Clinical Trial

A type of research study. People either receive a new vaccine or are in the control group. The control group may receive a different vaccine or a placebo, meaning a simple substance with no effects on the body. Participants usually do not know which group they are in. Scientists test the safety and benefits of new vaccines.

ကာကွယ်ဆေးကိုစမ်းသပ်ခြင်း

သုတေသနပြုလုပ်ခြင်းတမျိုး။ အချို့သောသူများကိုကာကွယ်ဆေးအစမ်းထိုးပြီး၊အချို့သောသူများကိုအာနိသင်မရှိသည့်ဆေးများကိုထိုး၍ဆေး၏ထိရောက်မှုရှိမရှိစမ်းသပ်ခြင်း။ ၎င်းတို့အားလုံးက မည်သည့်ဆေးကိုထိုးထားသည့်အဖွဲ့တွင်ပါ ဝင်နေသည်ကိုမသိကြပါ။ ဤနည်းလမ်းဖြင့်သိပ္ပံပညာရှင်များက ကာကွယ်ဆေးများ၏အာနိသင်ရှိမှု၊ လုံခြုံ စိတ်ချရမှုရှိမရှိကို စမ်းသပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

Co-administration

To be given more than one vaccine on the same day.

ဆေး ၂ မျိုး မက တွဲပေးခြင်း။

တနေ့ တည်း မှာ ဆေးတမျိုးထက် ပို၍ ထိုးပေးခြင်း။

Cold chain

Shipping and storing vaccines at the correct temperature.

အအေးစက်ဖြင့်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး

ကာကွယ်ဆေးများကို လိုအပ် မှန်ကန်သည့်အပူချိန် ဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး။

Combination vaccine

Combination vaccines take two or more vaccines that could be given individually and put them into one shot.

ကာကွယ်ဆေးပေါင်းစပ်ထားခြင်း

ကာကွယ်ဆေး ၂မျိုးသို့မဟုတ် ၂မျိုးထက်များသည့်အမျိုးအစားများကိုပေါင်းစပ်ပြီးဆေးတချောင်းတည်းအနေနှင့်ထိုးပေးခြင်း။

Convalescent plasma

Plasma is the liquid part of blood. It is collected from a person after they have had an infection. The liquid contains antibodies against the germ. Sometimes this plasma can be given to other people to prevent them getting sick or to help them get better.

ရောဂါထိပြီးသောသွေး အရည်ကြည်

ပလပ်စမာသည်သွေးအရည်ကြည်ဖြစ်သည်။ ရောဂါရပြီးသူထံမှရယူခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းအရည်ကြည်မှာရောဂါကိုတိုက်ဖျက်နိုင်မှုရှိသည်။ ၎င်းအရည်ကြည်ကို အခြားသူများကို ထိုးပေးခြင်းအားဖြင့် တခါတရံ ရောဂါ သက်သာ ပျောက်ကင်း စေနိုင်ပါသည်။

Conjugate vaccine

The joining together of two compounds (usually a protein and polysaccharide) to increase a vaccine's effectiveness.

ကာကွယ်ဆေး ၂မျိုးပေါင်းစပ် ထား ခြင်း

ခါတ် ၂မျိုး(များသောအားဖြင့်ပရိုတင်းခါတ်နှင့်ပေါ်လီစာချိုဝါတ်) ကို ပေါင်းစပ်ပြီး၊ ကာကွယ်ဆေးပိုမို ထိရောက်အောင် ဆောင်ရွက်ထားခြင်း။

C Cont'd

Control group

A group of people who do not receive the vaccine or drug being tested. Instead, they may get the normal intervention (drug, vaccine, or treatment), a placebo or nothing. The aim of the trial is to compare what happens in each group. The results must be different enough between the two groups to prove that the difference has not just occurred by chance.

A placebo is a 'dummy' treatment, such as a sugar pill, that looks the same.

စမ်းသပ်မှုအတွက်စုစည်းထား သည့်လူတစ်စု

ကာကွယ်ဆေး သို့မဟုတ် ဆေးအသစ်ကို မပေးထားတဲ့လူတစ်စု။
ဒီလူတစ်စုကို သာမန်ဆေးပေးခြင်း (သောက်ဆေး၊
ထိုးဆေး၊ ကုသခြင်း) သော်လည်းကောင်း၊ မည်သည့်အာနိသင်မျှမရှိသည့်
ဆေးကိုသော်လည်းကောင်း ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့စမ်းသပ်ခြင်းအားဖြင့်
လူတစ်စုနှင့် တစ်စု ရလဒ်ကွာခြားချက်များ ကိုနှိုင်းယှဉ်နိုင်သည်။
ရလဒ်များ သိသိသာသာ ကွာခြားမှု ရမှသာလျှင် မတော်တဆ ဖြစ်
သည်ဟုမှားယွင်းနိုင်စရာမရှိတော့ပါ။
အာနိသင်မရှိသည့် ဆေးဆိုးရာမှာ၊ ဆေးနှင့်တူသည့်ဆေးပြား (ဥပမာ
သကြား ထည့်ထားသည့်ဆေး) မျိုးကိုဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

Contraindication

An illness (or health condition) that increases the risk for a serious adverse health consequence.

ရောဂါ ကိုပိုဆိုးလာစေခြင်း

ဖျားနာမှု၊ တစ်ခုခု (ကျန်းမာရေးအခြေအနေ) စိုးရိမ်မှု၊ အန္တရာယ်
ပိုတိုးလာနိုင်တဲ့ ကျန်းမာရေးရလဒ်

COVAX

An international partnership that aims to support the development and delivery of the COVID-19 vaccines fairly around the world.

ကိုးဗက်စ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု

ကိုးဗက်စ်-၁၉ ကာကွယ်ထိုးဆေး များကိုကမ္ဘာ့ အနှံ့ မျှမျှ
တတ ထုတ်လုပ် ဖြန့်ဝေပေး နိုင် ရန် ပူးတွဲထောက်ပံ့ ပါဝင်
ဆောင်ရွက်သည့် နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းရေးကွန်ယက်။

D

Deltoid

A muscle in the upper arm where vaccine is given.

လက်မောင်းကြွက်သား

လက်မောင်းအပေါ်ပိုင်း ထိုးဆေးထိုးသည့်နေရာ

Dose

An amount of a medicine or drug taken.

ဆေးအရည်အတွက်

သောက်ဆေး ထိုးဆေး အရည် အတွက်

Dose/vaccination schedule

A list of times to have vaccines throughout your life.

ကာကွယ်ဆေး ထိုး ရန် အရည် အတွက် နှင့် အချိန် ဇယား ။

သင်၏ တသက်တာ အတွင်း ထိုး နိုင်သမျှ ကာကွယ်ဆေး စာရင်း

Dosing error

When medicines are given in the wrong amount, at the wrong time point or to the wrong person.

ဆေးပေးမှားခြင်း

ဆေးပေးရာတွင် အရည် အတွက်မှား ခြင်း၊ အချိန်မှား ခြင်း၊

လူနာမှားပေးမိ ခြင်း

E

Efficacy How well a vaccine works during a research study.	သက်ရောက်မှု သုတေသန ပြုလုပ်စဉ် ဆေးအစွမ်း သက်ရောက်မှု မည်မျှ ရှိသည်ကိုဆိုလိုသည်။
Effectiveness How well a vaccine works in the real world.	ထိရောက်မှု ကမ္ဘာ့ တဝှမ်းကာကွယ်ထိုးဆေးထိရောက်မှု တကယ်တမ်းအားဖြင့် မည်မျှ ရှိသည် ကိုဆိုလိုသည်။
Endemic When there are low levels of a disease in a town, city or country.	နေရာ နှင့် လူမျိုး အလိုက် အဖြစ်များ တတ် သည့် ရောဂါ မြို့တမြို့၊ တိုင်းပြည် တပြည် တွင် ရောဂါအနည်း ငယ် ဖြစ်ပေါ်နေခြင်း
Epidemic A widespread amount or rapid increase of an infectious disease in a community at a particular time. More cases than normal.	ရောဂါပြန့်ပွားခြင်း လူ အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်းအချိန်တချိန် တွင် ရောဂါ လျင်မြန်စွာကူးစက်ပြန့်ပွား ခြင်း။ သာမန် အချိန်များထက် ပိုမိုများပြားနေခြင်း။
Epidemiology The study of how often diseases occur in different groups of people and why.	ကူးစက်ရောဂါဗေဒ လူအုပ်စု အသီးသီး တွင် ရောဂါ ဘယ်နှစ်ကြိမ် ဖြစ်ပွားကြောင်း နှင့် အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်ရ ကြောင်း ကို လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။
Elimination of infection Zero cases of an infection in a specified geographic area (i.e. a country). Example: Measles in Australia.	ကူးစက် ရောဂါပပျောက် ကင်းရှင်းအောင်ပြုလုပ်ခြင်း သတ်မှတ်ထားသည့် ပထဝီမြေဧရိယာတခု (တိုင်းနိုင်ငံတနိုင်ငံ) အတွင်းရောဂါ လုံးဝကင်းရှင်း ခြင်း (သို့) အခြေအနေ။ ဥပမာ၊ သြတကျေးလူနိုင်ငံ တွင်းဝက်သက် ရောဂါ။
Eradication Zero cases of the germ in the entire world. Example: Smallpox.	အပြီးအပိုင် သုတ်သင် ကင်းရှင်းခြင်း။ ကမ္ဘာ့ တဝှမ်း ရောဂါ ပိုး သို့မဟုတ် အခြေအနေသို့ရောက်ခြင်း။ ဥပမာ၊ ကျောက်ရောဂါ
Extensive limb swelling When the arms or legs of a person become larger than normal, sometimes twice the normal size, with or without redness, close to where the vaccine was given.	ခြေလက်များ အကြီး အကျယ် ရောင်ရမ်းခြင်း တဦးတယောက်၏ ခြေလက်များ သာမန်ထက် ကြီးနေခြင်း၊ တခါတရံ သာမန် အရွယ် အစားထက် နှစ်ဆ အရွယ်ဖြစ်နေခြင်း၊ ကာကွယ်ဆေး ထိုးထား သည့် အနီး တွင် နီနေခြင်း သို့မဟုတ် မနီဘဲ သော်၎င်း ဖြစ်နေခြင်း။

G

Guillain-Barré syndrome

A rare event where a person's immune system attacks the nerves and can cause muscle weakness, numbness or not being able to move part or most of the body.

ဂီလျင် ဘာရီ ရောဂါ လက္ခဏာ

လူတိုင်း၏ ကိုယ်ခံအား စနစ် သည် အာရုံကြော များ ကို တိုက် ခိုက် ပြီး၊ ကြွက်သား အား နည်းမှု၊ ထုံထိုင်းခြင်း သို့ မဟုတ် ကိုယ် ခန္ဓာ ၏ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်း သို့မဟုတ် အား လုံး ကို တိုက် ခိုက် သည့် ရှားပါး ဖြစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

H

Herd immunity

When most people in a community have protection against an infection. High levels of protection make it more and more difficult for the germ to pass from person to person. This can successfully stop the spread of disease in the community.

ရပ်ကျေး၊ ရွပ်ကက်၊ ရပ် ရွာတင်းကိုယ်ခံအားစုပေါင်းရှိခြင်း
ရပ်ကျေး၊ ရွပ်ကက်၊ ရပ် ရွာတင်းနေထိုင်သူအများစုအနေဖြင့် ရောဂါ မှ
အကာအကွယ် ရှိနေခြင်း။ အကာအကွယ် မြင့်မားမှု ရှိသည် နှင့် အမှု
ရောဂါပြန့်ပွားမှု သည် ပြန့်ပွား ဂုဏ်ခံရင်းသည်။ ဤနည်းဖြင့် ရပ်ကျေး
အတွင်းရောဂါပြန့်ပွားမှုတားဆီး နိုင်သည်။

Immune system

The body's system for identifying and killing germs to protect us against infection and disease. It involves making antibodies that move in the blood, recognize foreign substances like bacteria and viruses, and attach to them. It signals to the body to get rid of the foreign substances.

ကိုယ်ခံအားစနစ်

ကိုယ်ခန္ဓာက ရောဂါကူးစက် နိုင်သော ရောဂါပိုးများကိုခွဲခြားပြီးတိုက်ဖျက်နိုင် သည့် စနစ် ကိုဆိုလိုသည်။ ကိုယ်ခန္ဓာကနေတိုက်ဖျက်ပိုးများကိုထုတ်လုပ်ပြီး၊ သွေးထဲမှာ သွားလာလှုပ်ရှားပြီး၊ သွေးထဲမှာ ဘက်တီးရီးယားပိုးများ၊ ပိုက်ရက်ပိုးများကို တွယ်ကပ်ပြီးနောက် ခန္ဓာ ကိုယ်ထဲ က နေထုတ်ပစ်ဖို့ အချက်ပေးပါတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်ထဲကနေ အန္တရယ်ပေးနိုင်တဲ့ ပိုးတွေ ကိုဖယ်ရှားဖို့ အချက်ပေးတာ ဖြစ်ပါတယ်။

Immune response

The immune response is how your body recognizes and defends itself against bacteria, viruses, and substances that appear foreign and harmful.

ကိုယ်ခံ အား နှင့် တုန့်ပြန်ခြင်း

ကိုယ်ခံ အား စနစ်သည် ဘက်တီးရီးယား ပိုးများ၊ ကိုယ် ခန္ဓာ ဘေးပြု နိုင်သော အရာ အား လုံး ကို တွေ့သည့် အခါ များ တွင် မိမိ ကိုယ် ကို ကာကွယ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

Immune thrombocytopenia purpura (ITP)

A rare event where a person's immune system destroys the blood clotting cells. This results in a person's blood not being able to clot as it should.

ITP ဟုခေါ်သည့် သွေးခဲခြင်း နှင့် သွေးကြော စနစ် မမှန်ခြင်း

လူခန္ဓာကိုယ် အတွင်းသွေးခဲစေသည့် ဆဲလ်များ ကိုဖျက်စီးပြီး၊ ယင်းကြောင့် ခန္ဓာ ကိုယ် တွင်း သွေးခဲ ခြင်း ကို တားသည့် ရှားပါးသည့် ဖြစ်ရပ်။ ယင်း အဖြစ်ကြောင့် သွေးခဲ ခြင်း လို အပ်သလို မခဲခြင်း။

Immunity

Being able to avoid getting sick or avoid getting infected when exposed to a germ. Your body builds this immunity by either being exposed to the germs or by getting a vaccine. Your immune system has a “memory”- it can remember germs that it has seen previously and knows how to attack them.

ကိုယ်ခံအားရှိခြင်း။

ကိုယ်ခန္ဓာကကူးစက်ရောဂါ ပိုးများ နှင့်တွေ့ သည့် အခါ ဖျားနာခြင်းကိုရှောင်ကွင်း နိုင်ခြင်း၊ ကူးစက်နိုင်ခြင်းကိုရှောင်နိုင်ခြင်းကိုဆိုလိုသည်။ မိမိကိုယ်ခန္ဓာကရောဂါပိုး နှင့် တွေ့ထိခြင်းကြောင့် သော်၎င်း၊ ကာကွယ်ဆေးထိုးထားပေးခြင်းဖြင့် သော်၎င်း ကိုယ်ခန္ဓာက ကိုယ်ခံအားကို တည်ဆောက်ပေးသည်။ မိမိကိုယ် ခန္ဓာ တွင်းတွင်းကိုယ် ခံအားစနစ် ရှိပြီး၊ ဤ စနစ် က ကိုယ်ခန္ဓာတွင်းရောက် ဘူးသည့် ရောဂါပိုးကိုမှတ်မိနေသည့် အတွက် မည် ကဲ့သို့ ခုခံတိုက်ခိုက် ချေဖျက် ရမည် ကိုသိနေသည်။

Immunisation

The process of developing immunity to an infection, usually by getting vaccinated.

ကာကွယ်ဆေးထိုးခြင်း ၊ သောက်ခြင်း။

ကူးစက် ရောဂါ ကိုကာကွယ် ရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ များသောအားဖြင့် ကာကွယ်ဆေးထိုးခြင်းဖြစ်သည်။

Immunocompromised

Someone whose immune system may not be able to fight off an illness as well as other people. There are several illnesses that can cause someone to become immunocompromised.

ခုခံအားကျဆင်း ပျက်ပြယ် သွားခြင်း

ဤသို့ ကိုယ်ခံအား ကျဆင်း ပျက်ပြယ်ခြင်းသည် မိမိ ရောဂါ ကို တိုက်ခိုက် နိုင်စွမ်း မရှိသည့် အပြင်၊ သူတပါး ကို ပါ ကိုယ်ခံအား ကျဆင်း စေ နိုင်သည်။ ဤကဲ့သို့ ကိုယ်ခံအား ပျက်ပြယ် ကျဆင်းမှု မျိုး ဖြစ်တတ်သည့် ရောဂါ အချို့ရှိပြီးကိုယ်ခန္ဓာ ကို ခုခံအား ကျဆင်းပျက်ပြယ် သွားစေ နိုင် သည်။

Immunogenicity

The power of a substance to produce an immune response. The substance can be present in a vaccine.

ကိုယ်ခံအား တုန့်ပြန်မှု ပေး နိုင် သည့် အရာ

ကိုယ်ခံအား တုန့်ပြန်မှု ကို ထုတ်လုပ်ပေး နိုင် စွမ်း ရှိသည့် အရာကိုဆိုလိုသည်။ ၎င်း အရာ များသည်၊ ကာကွယ်ဆေးများ တွင်ပါရှိနိုင် သည်။

I Cont'd

Inactivated vaccine

A vaccine made from a germ that has been killed. The germ is killed either by high heat or by chemicals. When this killed germ is injected into your body, it helps your immune system learn to find the germ, without the risk of getting sick.

ရောဂါပိုးသတ်ထားသောကာကွယ်ဆေး။

ရောဂါပိုးသတ်ထားသောကာကွယ်ဆေးကိုဆိုလိုသည်။ အပူ ပြင်းပြင်း ဖြင့် သော်၎င်း၊ ဓာတုများဖြင့်သော်၎င်း ရောဂါပိုးများကိုသတ်ထားသည်။ ဤကဲ့သို့ သတ်ထားသော ရောဂါပိုးကို မိမိခန္ဓာ ကိုယ်တွင်း ထိုးလိုက်သည့်အခါ ကိုယ်ခံ အားစနစ်က လူကို မဖျားမနာစေဘဲ ပိုး ကိုရှာတွေ့ရှိနိုင် သည်။

Incidence

Incidence can mean the number of new disease cases in a town, city, state or country or the number of new cases in a particular group of people over a certain amount of time.

ရောဂါဖြစ်ပွားမှု

ဤရောဂါ ဖြစ်ပွားမှု သည် တိုင်းနိုင်ငံ၊ မြို့ပြ များ တွင် ရောဂါ အသစ်ဖြစ်ပွားမှု သို့မဟုတ် လူမျိုးစု တစ်ခု အတွင်း၊ သို့ မဟုတ် အချိန် ကာလ အပိုင်းအခြား တစ်ခု အတွင်း ရောဂါ ဖြစ်ပွားမှု ကို ဆို လို သည်။

Infection

When a germ (bacteria or virus) enters the body. If the body cannot fight the growth of germs, it may cause disease.

ကူးစက်မှု။

ကိုယ်ခန္ဓာ ထဲ သို့ ပိုး (ဗက်တီးရီးယား သို့မဟုတ် ဗိုင်းရပ်စ်) ဝင်လာ ၍ ကူးစက်မှု ဖြစ်ခြင်း။ ကိုယ် ခန္ဓာ က ရော ဂါ ပိုး ကြီးထွားမှု ကို မတိုက် ဖျက် နိုင်ပါ က ရောဂါဖြစ်စေ နိုင် သည်။

Injection site reaction

The most common side-effects after a vaccine. This can include pain, itching, swelling or redness around the site of injection. These are usually mild and last for 1–2 days.

ဆေးထိုး တဲ့ နေရာ တုံ့ပြန်မှု

ကာကွယ် ဆေး ထိုးပြီး နောက် အဖြစ်များ ဆုံး ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးများ။ ၎င်း တို့မှာ ဆေးထိုး ထား သည့် အနားတွင် နာကျင်ခြင်း၊ ယား ခြင်း၊ ယောင်ခြင်း၊ နီမြန်းခြင်း တို့ဖြစ်သည်။ ၎င်းဖြစ်ရပ် သည် (၁) ရက်မှ (၂)ရက် ကြာနိုင်သည်။

Intramuscular injection

Where the vaccine is given into the muscle.

ကြွက်သားတွင်းသို့ ဆေးထိုးခြင်း။

ကြွက်သား တွင်းသို့ ကာကွယ်ဆေး ထိုးခြင်း။

L

Lipid

Lipid is fat that is used to make a protective bubble around the mRNA in mRNA vaccines. mRNA is a type of small molecule. mRNA is very weak and breaks down quickly in the body if it is not protected. Once the mRNA is transported into the cell, it is broken down inside the cell.

လိပ်စ် အဆီခဲ

လိပ်စ် အဆီခဲ မှာ mRNA မော်လီကျူး ကို ကာကွယ်ဆေးများတွင် အကာ အကွယ်ပြု သည့် အဆီခဲ ဖြစ်သည်။ mRNA မှာ မော်လီကျူး အသေးစား တမျိုး ဖြစ်သည်။ mRNA မော်လီကျူး မှာ အလွန်နုနယ် သည့် အတွက် ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း အကာ အကွယ် မရလျှင် ပျက်စီးလွယ် သည်။ mRNA မော်လီကျူး ကို ဆဲလ် ထဲ ပြောင်း လိုက်တာ နဲ့ ကြွေးသားပါတယ်။

Live vaccine

The vaccine uses a live form of the bacterium/ virus that may be weakened.

ပိုး ရှိသည့် ကာကွယ်ဆေး ထိုးခြင်း။

အားမရှိတော့ သည့် ဘက်တီးရီးယား/ပိုင်းရပ်စ် ပိုး ကို ကာကွယ်ထိုးဆေး တွင် အသုံးပြုခြင်း။

Long-COVID (also known as post-covid condition)

When people with COVID-19 have symptoms for two months or more. Common symptoms include feeling tired, shortness of breath, memory problems, and others. These symptoms can affect the person's daily functioning.

ကြာရှည် ကိုးဗစ် (ကိုးဗစ်ရောဂါ လွန် အခြေ အနေ)

COVID-19 ရောဂါ လက္ခဏာ များ ကို ရောဂါ ရရှိပြီး နောက် ၂လ နှင့် အထက် ကြာမြင့် နေ ခြင်း။ ဖြစ်လေ့ ရှိသည့် လက္ခဏာ များ မှာ၊ မောပန်းခြင်း၊ အသက်ရှူမဝခြင်း၊ မှတ်ဉာဏ်မကောင်းခြင်း၊ နှင့် အခြား သော လက္ခဏာများ ။ ၎င်း လက္ခဏာ များ သည် လူတိုင်း ၏ နေ့ စဉ် လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက် နိုင်စွမ်း ကို ထိ ခိုက် နိုင် သည်။

M

Messenger RNA (mRNA)

A type of small molecule that your cells use as instructions to make protein. mRNA tells your cells how to put together a specific protein using building blocks (called amino acids). You have many millions of mRNA molecules in your body at any one time- all being used to make proteins.

ပရိုတင်း ပြုလုပ်ရန် လှုံ့ဆော်ပေးသည့် မော်လီကျူး (mRNA) (mRNA) ဆိုသည်မှာ ပရိုတင်း ပြုလုပ်ရန် လှုံ့ဆော်ပေးသည့် မော်လီကျူး တမျိုးကိုဆိုလိုသည်။ mRNA က ဆဲလ်များ ကို မည်သည့် ပရိုတင်းများ ကို အသုံးပြု၍ တည်ဆောက်ပေးခြင်း၊ ၎င်းကို အမိုင်နို အဲဆစ်ဟု ခေါ်သည်။ သင်၏ ကိုယ်ခန္ဓာ ထဲတွင် တချိန် ထဲမှာ၊ mRNA မော်လီကျူးများ သန်း နှင့် ချီ ရှိနေပြီး၊ အားလုံးက ပရိုတင်း တည်ဆောက်ရန်ဖြစ်သည်။

Minimum interval

The amount of time a person needs to leave between receiving their 1st and 2nd vaccines.

အနည်းဆုံး အချိန် ခြားထား ခြင်း။
ပထမ ကာကွယ် ထိုး ဆေး နှင့် ဒုတိယ ကာကွယ်ဆေး ထိုး သည့် အချိန် ကာလ ခြား ခြင်း အတွက်လို အပ်သည့် အချိန်။

Mixed (heterologous) schedules

Sometimes a different mixture, brand or vaccine platform may be given for the second vaccine.

မတူညီသည့်ဆေးများ ရောစပ်ထား သည့် ဇယား
ဒုတိယ တကြိမ် ကာကွယ်ဆေး ထိုးခြင်း ကို မတူညီ၊ ရောစပ်ထား သည့် ဆေး၊ သို့မဟုတ်၊ တံဆိပ် မတူသည့် ကာကွယ်ဆေး များ ကို ပေး နိုင်သည်။

mRNA vaccine

mRNA vaccines teach our cells how to make a harmless protein—or even just a piece of a protein. This protein activates an immune response inside our bodies. That immune response, which produces antibodies, is what protects us from getting very unwell if the real virus enters our bodies.

mRNA ကာကွယ်ထိုးဆေး
mRNA မော်လီကျူးများ က ဆဲလ်များ ကို အန္တရာယ် မပြု နိုင်တဲ့ ပရိုတင်းများ သို့မဟုတ် ပရိုတင်း တစ် ကို ပြုလုပ်ပေး သည်။ ၎င်း မရိုတင်းက ကိုယ်ခန္ဓာ များ ထဲတွင် ကိုယ်ခံအား ကိုဖြစ်စေသည်။ ၎င်း ကိုယ်ခံအား တုံ့ပြန်ခြင်းအားဖြင့် ရောဂါတိုက်ဖျက်သည့် ဆဲလ်များကို ထုတ်ပေးသည်။ ၎င်းဆဲလ်များက ကျွန်ုပ်တို့ ကိုယ်ခန္ဓာ ထဲ ကို ပြင်ပမှ ဝင်လာသည့် ဗိုင်းရပ်စ် ပိုးများ ထံမှ ကာကွယ်ပေး ပြီး၊ ဖျားနာခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးသည်။

Morbidity

Illness that happens due to a specific infection or condition.

နေမကောင်းဖြစ်ခြင်း
ရောဂါပိုး တခုခု ကြောင့်၊ ရောဂါကူးစက် ပြီး နေထိုင်မ ကောင်းဖြစ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

Mortality

Deaths that happen due to a specific infection or condition.

သေဆုံးမှု
ရောဂါ တခုခု ကူးစက်မှု၊ အခြေ အနေ ကြောင့် သေဆုံးမှုဖြစ်ခြင်း။

Multi-dose vial

The containers (vials) hold more than one dose of a medicine or vaccine in a single vial.

ဆေးတဗူး အတွင်း အကြိမ်ကြိမ် ထိုး နိုင်သည့် ဆေး ရှိနေခြင်း
ဆေးတဗူး အတွင်း တကြိမ် မ က ထိုး နိုင်သည့် ဆေး ရှိနေခြင်း

Myocarditis

A disease where the heart muscle becomes inflamed.

နှလုံးကြွက်သား ယောင်ခြင်း
ရောဂါ ကြောင့် နှလုံးကြွက်သား ယောင် ခြင်း ဖြစ်စေသည်။

N

National Immunisation Programme (NIP)

The vaccines that are given for free in Australia to children, adolescents and adults.

နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကာကွယ်ဆေးထိုးခြင်း အစီအစဉ် (NIP)

ဩစတြေးလျ နိုင်ငံ တွင် ကလေးများ၊ လူငယ်လူရွယ်များ နှင့် လူကြီးများ အား အခမဲ့ ထိုးပေးသော ကာကွယ်ဆေးများ။

Neutralisation

One way that our immune system can protect us from an infection. Our immune system makes antibodies that stick all over the surface of a virus. When the virus tries to stick onto our cells, the antibodies get in the way and stop the virus from getting into our cells. They also help other parts of the immune system recognise and destroy the virus

အာနိသင်ပြယ်စေခြင်း

ကျွန်ုပ်တို့ ကိုယ်ခံအားစနစ် က ကျွန်ုပ်တို့ ကိုရောဂါ ကူးစက်မှုမှ ကာကွယ်ပေး နိုင်တဲ့ နည်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ၏ ကိုယ်ခံအား စနစ်သည် ရောဂါ တိုက်ဖျက်သည့် ဆဲလ်များ ကို ဗိုင်းရပ်စ် ပိုး မျက်နှာပြင် တပြင် လုံး ပေါ်တွင် တွယ်ကပ် စေခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ဆဲလ် များကို ဗိုင်းရပ်စ် ပိုးများ က မတွယ်ကပ် နိုင်အောင် ကြားခံပေးသည်။ ကိုယ်ခန္ဓာ ၏ အခြား အပိုင်းများတွင်လည်း ကိုယ်ခံအားစနစ်က ပိုး ကို ကူညီဖျက်စီးပေးသည်။

O

Outbreak

When the number of disease cases is higher than what has previously happened in a city or country, or in a group of people or time of year.

ရောဂါ ထ လာ ခြင်း။

ရောဂါဖြစ်ပွားမှု အရေ အတွက် သည်၊ မြို့၊ တစ်မြို့၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတစ်ခု၊ သို့မဟုတ် လူအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့တွင် ယခင် ကထက် ဖြစ်ပွားမှု တိုးများ လာလျှင် ရောဂါ ထလာခြင်းဖြစ်သည်။

P

Pandemic Spread of a new disease to every country around the world.	နိုင်ငံတကာ ပြန့်ပွားသည့် ရောဂါ တကမ္ဘာလုံး ရှိတိုင်း နိုင်ငံ အားလုံး ကို ပြန့်ပွားသည့် ရောဂါသစ်။
Paediatric inflammatory multisystem syndrome temporally associated with SARS-CoV-2 (PIMS-TS) This is the name of a rare illness in some children after having COVID-19 where parts of the body becomes larger than normal.	ကလေးများတွင်ဖြစ်သည့် ကိုယ်ခန္ဓာ အထွေထွေ စနစ် ယောင်ကမ်းသည့် လက္ခဏာ၊ယာယီအားဖြင့် SARS-CoV-2 (PIMS-TS) ရောဂါ နှင့် ဆက်နွှယ် နေခြင်း။ ဤရောဂါ ၏ အမည်မှာ အချို့ ကလေးများတွင် COVID-19 ရောဂါ ရရှိပြီး နေ့ကတင် ကိုယ်ခန္ဓာ တင်း ယောင်ယမ်း သည့် ရှားပါးစာ ဖြစ်ပေါ်တတ် သည့် ရောဂါ ကိုဆိုလိုသည်။
Paraesthesia A feeling in the skin that is not normal, like feeling something crawl under the skin or tingling or numbness.	အရေပြားခံစားချက်။ အရေပြား ခံစားချက် ပုံမမှန်ခြင်း၊ အရေပြားအောက်တွင် တွားသွားသည့် ခံစားချက်များ၊ ကျင် ၍ ထုံထိုင်းသည့် ခံ စားချက်များ ဖြစ်ခြင်း။
Passive immunisation Occurs when a person is given antibodies to a disease rather than producing them through his or her own immune system. Such as a newborn baby receiving antibodies from their mum.	ကိုယ်ပိုင် ကိုယ်ခံအား မဟုတ်သည့် ကိုယ်ခံအား စနစ် မိမိ ၏ ကိုယ်ပိုင် ကိုယ်ခံအား စနစ် မှ ရောဂါ တိုက်ဖျက်ရန်၊ ကိုယ်ခံအား ထုတ်လုပ်မည့် အစား ရောဂါ ပဋိပစ္စည်းများ ကိုထိုးပေးခြင်း။ မွေးကင်းစ ကလေး သည် မွေး မိခင်ထံမှ ပဋိပစ္စည်းများ ရရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။
Pathogen A germ that can cause disease if you are infected, such as a virus.	ရောဂါဖြစ်ပွားစေနိုင်တဲ့ပိုး ပိုင်းရပ်ပိုးမျိုး အလား ရောဂါကူးစက် နိုင်သည့် ပိုး
Peer-review Independent experts examine other people's research to make sure it is appropriate and correct.	လွတ်လပ်တဲ့သီးခြားသုံးသပ်မှု လွတ်လပ်တဲ့သီးခြားသုံးသပ်မှု - ရလဒ်များ မှန်ကန်မှု၊ ရှိမရှိ ကို သီးခြားသုံးသပ်စုံစမ်းခြင်း
Pericarditis A disease where the lining of the heart muscle becomes inflamed.	နှလုံး ကို ဖုံးအုပ်သည့် အရေပြားယောင်ခြင်း နှလုံး ကို ဖုံးအုပ်သည့် အရေပြားယောင်ခြင်း ရောဂါ။
Placebo A substance or treatment that has no effect on human beings.	အာနိသင်မဲ့ဆေး လူသားများ အပေါ် ထိရောက်မှု မရှိသည့် ဆေး သို့မဟုတ် ကုထုံး
Polysaccharide vaccine A vaccine containing long threads of sugar molecules, which look like the surface of some kinds of bacteria. Polysaccharide vaccines are available for pneumococcal disease (such as pneumonia).	ဘက်တီးရီးယား ပိုး ပုံသဏ္ဌာန် ရှိ သည့် ကာကွယ်ဆေး သကြားမော်လီကျူးတန်းရှည်များပါဝင်သည့်ကာကွယ်ဆေး ဖြစ်ပြီးမျက်နှာပြင်ပေါ်တွင်ဘက်တီးရီးယားပိုးပုံသဏ္ဌာန်ရှိသည်။ နယူမိုကော့ကော့ရောဂါကာကွယ်ဆေးအတွက်ပေါ် လီဆယ်ချရင်းကာ ကွယ်ဆေးရှိသည်။ (ဥပမာ၊ နမိုးနီးယား ရောဂါ)

P *Cont'd*

Post-market vaccine effectiveness studies (also known as 'real world' studies or Phase IV clinical trials)

These types of studies are used to see whether the approved vaccine works in the real world and to look for any side effects.

ကာကွယ်ဆေး သုံးစွဲခွင့် ရရှိပြီးနောက် ပိုင်း အစွမ်းထက်မှု ရှိမရှိ လေ့လာခြင်း (အမှန်တကယ် အရှိအတိုင်း လေ့လာခြင်း သို့မဟုတ် အဆင့် ၄ စမ်းသပ်လေ့လာခြင်း)

ဤသို့သော လေ့လာနည်းများ သည် အတည်ပြုထားသော ကာကွယ်ဆေး များ အမှန် တကယ် လက်တွေ့ ထိရောက်မှု ရှိမရှိ နှင့် ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးများ ကို ရှာဖွေ ခြင်းဖြစ်သည်။

Pre-Clinical Trial

A research study done before a clinical trial. The study tests whether a vaccine is safe to test on humans. As part of the COVID-19 trials, animal models included experiments on animals including mice and macaques.

ဓါတုဆေးခန်းတွင်း မစမ်းသပ်မှီ စမ်းသပ်သည့် အဆင့် ဓါတုဆေးခန်းတွင်း မစမ်းသပ်မှီ စမ်းသပ်သည့် အဆင့် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ကာကွယ်ဆေး ကို စမ်းသပ်ခြင်း ဖြင့် လူသား အတွက် လုံခြုံ စိတ်ချ မှု ရှိမရှိ စမ်းခြင်းဖြစ်သည်။ ကိုးပစ်-၁၉ ရောဂါ ကာကွယ်ဆေး ကို ဖော်စပ် ရာတွင် တိရိစ္ဆာန် များ ဖြစ်သည့် ကြွက် နှင့် မြောက်များ ပေါ်တွင် စမ်းသပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

Prevalence

The total number of people in a population that have a disease at a certain time.

အချိန်ကာလ အပိုင်း တပိုင်းအတွင်းဖြစ် နေခြင်း အချိန်ကာလ အပိုင်း တပိုင်းအတွင်း ရောဂါ ဖြစ်နေ သောလူဦးရေ စုစု ပေါင်း

Primary course

The number of vaccines it takes to achieve a good level of protection against disease.

မူလ သတ်မှတ်ထားသည့် ထိုးဆေး အကြိမ် ရောဂါမှ လုံလောက်သည့် ကာကွယ်မှု ရရှိရန် ကာကွယ်ဆေး ထိုးရန် လို အပ်သည့်အကြိမ်ပေါင်း။

Prime

The first time a vaccine is given.

ပထမ ဦးဆုံး ကာကွယ်ဆေး ပထမ ဦးဆုံး ပေးခြင်း

Protein subunit vaccine

Include harmless pieces (proteins) of the germ instead of the entire germ. Once vaccinated, our bodies recognize that the protein should not be there and build blood elements called T-lymphocytes and antibodies that will remember how to fight the germ if we are exposed in the future.

ပရိုတင်းကာကွယ်ဆေး (တဆင့်နိမ့်) အန္တရယ် မရှိသည့် ပိုး (ပရိုတင်း) ပါဝင်မှု ရှိသော်လည်း တပိုင်းတစ သာပါဝင်သည်။ ကာကွယ်ဆေး ထိုးပြီးနောက် ကျွန်ုပ် တို့ ကိုယ် ခန္ဓာ ၎င်း ပိုး သည် ကိုယ်ခန္ဓာတွင်း တွင် မရှိသင့် ဟု သိ ပြီး သွေးထဲတွင် T-lymphocytes နှင့် ရောဂါ တိုက်ဖျက်သည့် ဆဲလ်များ ကို တည်ဆောက်ပေးပြီး ၎င်းတို့ က ကိုယ်ခန္ဓာ တွင်း နောင် ကို ပိုး ဝင်လာ ပါက မည်ကဲ့ သို့ တိုက်ဖျက် ရမည် ကို မှတ်မိ နေ မည်ဖြစ်သည်။

R

Roll out

The introduction of a new drug or vaccine. For the COVID-19 vaccination program this includes multiple phases: 1a, 1b, 2a, 2b, 3. Priority groups are identified by considering current public health and medical evidence on who would be most affected if they got COVID-19.

ထုတ်လုပ်ဖြန့်ချိခြင်း

ကာကွယ်ထိုးဆေးသောက်ဆေးသစ်ကို မိတ်ဆက်ပေးခြင်း။ ကိုးဗစ်-၁၉ ကာကွယ်ဆေးအစီအစဉ်တွင် အဆင့်ဆင့် ရှိသည်။ ၁က၊ ၁ခ၊ ၂က၊ ၂ခ၊ ၃။ ဦးစားပေးအုပ်စုထဲတွင် လက်ရှိလူထုကျန်းမာရေးအထောက်အထားပေါ်မှာ ကြည့်ပြီး ကိုးဗစ်-၁၉ ကူးစက်သူများထဲတွင် မည်သူက ထိရောက်မှုရှိနိုင်မည်ကို ထည့်စဉ်းစားသည်။

Reactogenicity

A group of effects that often happen after vaccination. It can include pain, redness or swelling around where the vaccine was injected. A person might feel tired, or hot or have a headache. Importantly, these are signs that an immune response is working.

ကာကွယ်ဆေးထိုးပြီးနောက်တုန့်ပြန်မှု

ကာကွယ်ဆေးထိုးပြီးနောက်တုန့်ပြန်မှုဖြစ်စဉ်များ။ ၎င်းထဲတွင် ဆေးထိုးသည့်နေရာအနီးတွင် နာကျင်ခြင်း၊ နီရဲခြင်း၊ ယောင်ခြင်းပါဝင်သည်။ တချို့သောခံစားမှုများမှာ မောပန်းခြင်း၊ ပူလောင်ခြင်း၊ ခေါင်းကိုက်ခြင်းဖြစ်တတ်သည်။ အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ ဤလက္ခဏာများပြသည့်အတွက် ဆေးတန်ခိုးသက်ရောက်မှုရှိကြောင်းကိုပြသည်။

Regulatory body

A government organisation that decides which vaccines can be registered in a country and legally used in the country.

စံချိန်စံနှုန်းထိန်းသိမ်းကွပ်ကဲသည့်အဖွဲ့

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွင်း ဆေးကိုမှတ်ပုံတင်ခွင့်၊ တရားဝင်သုံးခွင့်ပြုခြင်းအဆုံးအဖြတ်ပြုတဲ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပါတယ်။

S

SARS-CoV-2

The official name of the virus that causes the disease known as COVID-19. It belongs to family of viruses called coronaviruses.

SARS-CoV-2

ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါ ကို ဖြစ် စေ တဲ့ ဗိုင်းရပ်စ် ပိုး ရဲ့တရားဝင် နာမည် ဖြစ်သည်။ ကရိုနာ ရောဂါပိုး ရဲ့ ရောဂါ အုပ်စု (မိသားစု ဝင်) ဖြစ်ပါတယ်။

Spike protein

Coronaviruses have sharp bumps on their surface. Those bumps are called spike proteins. They help the virus enter a person's cells.

အချွန် အတက်များ ရှိသည့် ပရိုတင်း

ကရိုနာ ရောဂါ ပိုး ၏ မျက်နှာပြင် တွင် အချွန် အတက်များ ရှိသည်။ ၎င်းတို့ ကို ပရိုတင်း အချွန် အတက်ဟု ခေါ်သည်။ ၎င်း အချွန် အတက် များ က လူကိုယ်ခန္ဓာရဲ့ ဆဲလ် ထဲ ကို ဝင် နိုင်အောင် ထောက်ကူ ပေး သည်။

Serology

Measuring the level of antibodies (immune proteins) present in the blood.

ရောဂါ တိုက်ဖျက် ဆဲလ် တိုင်းထွာခြင်း

သွေးထဲတွင် ရှိသည့် ရောဂါ တိုက်ဖျက် ဆဲလ် (ကိုယ်ခံအား ပရိုတင်း) အနိမ့် အမြင့် တိုင်းထွာခြင်း

Side Effect

Any unwanted or unexpected effects of a vaccine.

ဘေးထွက် ဆိုးကျိုး

ကာကွယ် ဆေး ထိုး ရာ က ရ ရှိသည့် မမျှော်လင့် သော ဆိုးကျိုး

T

Therapeutic Goods Administration (TGA)

The Therapeutic Goods Administration (TGA) is responsible for checking vaccines and other medicines before they can be used in Australia.

ဆေး နှင့် ဆေးပစ္စည်း များ ထိန်းသိမ်းသည့် အဖွဲ့ (TGA)

(TGA) ဆေး နှင့် ဆေးပစ္စည်း များ ထိန်းသိမ်းသည့် အဖွဲ့သည် ဩစတြေးလျ နိုင်ငံ တွင် အသုံးမည့် ဆေး များ၊ ကာကွယ်ဆေး များ ကို အသုံးမချမှီ စစ်ဆေး ရ သည့် တာဝန် ရှိသည်။

Thrombosis with thrombocytopenia syndrome (TTS)

A newly described serious condition. A person gets unusual blood clots in the brain or in other parts of the body. It is also associated with low platelet levels.

အကြောတွင်းသွေးခဲ ပိတ်ခြင်း၊ သွေးကိုခဲစေ သည့် လက္ခဏာ များပြခြင်း (TTS)

အန္တရယ်ကြီး သည့် အခြေ အနေ။ လူနာ ဦးကျောက် သို့မဟုတ် ကိုယ်တွင်း ထဲ သွေး ခဲ ခြင်း။ ပလိပ်လက် ဟု ခေါ်သည့် ဆဲလ်များ နိပါး ခြင်း နှင့် ဆက်စပ်သည်။

Transmission

The ability of a virus to pass from one person to another.

ကူးစက်ခြင်း

ဗိုင်းရပ် ပိုး များ တဦး မှ တဦး သို့ ကူး စက်ခြင်း

V

Vaccine

A type of medicine that supports our immune system to fight against certain germs and prevent disease. Usually, vaccines are given before the person encounters the germ. Each vaccine promotes the immune system to make antibodies against the germ.

ကာကွယ်ထိုးဆေး

ကိုယ်ခံအား စနစ် ကို ပံ့ပိုး ပြီး ရောဂါပိုး နှင့် ရောဂါ ကို တိုက်ဖျက်ပေးသည့် ဆေးဖြစ်သည်။ ကာကွယ်ထိုး ဆေး များ ကို ရောဂါ မ ရ မှီ ထိုးပေး သည့် ဆေး ဖြစ်သည်။ ကာကွယ်ထိုးဆေး သည် ကျွန်ုပ် တို့ ၏ ကိုယ်ခံအား စနစ် ကို အားတိုးပေးပြီး၊ ရောဂါ ပိုး တိုက်ဖျက် ဆဲလ်များ ကို ထုတ်လုပ်ပေး သည်။

Vaccination

Giving a vaccine to help the immune system develop protection from a specific disease. Commonly used terms include shot, jab, needle, and inoculation.

ကာကွယ်ဆေး ထိုးခြင်း

ကာကွယ်ဆေး ထိုးခြင်း သည် ကျွန်ုပ် တို့ ၏ ကိုယ်ခံအား စနစ် ကို ထိ ရောဂါ မှ ကာကွယ်ပေး ရန် အထောက် အကူ ပေး သည်။ ထို ဆေး ထိုးခြင်း ကို shot (ထိုးခြင်း), jab (ထိုးခြင်း), needle (အပ်), inoculation(ဆေးထိုးခြင်း) ဟူ၍ အသုံး အနှုန်း ကို သုံးသည်။

Vaccine Candidate

A new vaccine that is still being tested and is not licensed.

ကာကွယ်ထိုးဆေး အလားအလာ ရှိသည့်ဆေး

ကာကွယ် ထိုးဆေး အသစ်၊ စမ်းသပ်ဆဲ ဖြစ်ပြီး၊ အသုံးပြု ခွင့် လိုင်စင် မရရှိသေး။

Vaccine hesitancy

When a person is unsure about a vaccine and delays or refuses to receive the available vaccine.

ကာကွယ်ဆေး ထိုး ရန် တွန့်ဆုတ်နေခြင်း

ကာကွယ်ဆေး ထိုးရန်၊ ဆေး ရှိနေသော်လည်း၊ မသေ မချာ ဖြစ်နေ သည့် အတွက် ဆေးထိုးရန် နှောင့်နှေး နေ ခြင်း၊ ငြင်းဆန်နေခြင်း

Variant (mutation)

Tiny changes in the genetic information inside a virus. Variants can occur when a virus multiplies or makes copies of itself.

အမျိုး အစား ကွဲပြား (ဗီရ ပြောင်းလဲခြင်း)

ဗိုင်းရပ်စ် ပိုး ထဲတွင် မျိုးရိုး ဗီရ အနည်းငယ်ပြောင်းလဲ ခြင်း။ အမျိုး အစား ကွဲပြား သည်၊ ဗိုင်းရပ်စ်များ ပွား သည့် အခါ၊ ပုံ တူ ကူးသည့် အခါ များတွင်ဖြစ်တတ် သည်။

Vial

A small container used to hold medicine

ဆေးဘူး

ဆေး ထည့်သည့် ဘူး

Viral vector vaccine

Contains a modified version of a different virus from the one that causes COVID-19. Inside the modified virus, there is material from the virus that causes COVID-19. This is called a “viral vector.” Once the viral vector is inside our cells, the genetic material gives cells instructions to make a protein that is unique to the virus that causes COVID-19. Using these instructions, our cells make copies of the protein. This prompts our bodies to build T-lymphocytes and B-lymphocytes that will remember how to fight that virus if we are infected in the future.

ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးမျိုးနှင့် မတူသည့်ပြုပြင်ထားသည့်ပိုး

ကိုဗစ်-၁၉ ကိုဖြစ်စေသည့် ဗိုင်းရပ်စ်ပိုး မျိုး နှင့် မတူ သည့် ပြုပြင်ထားသည့် ပိုး ပါဝင်သည်။ ထို ပြုပြင်ထား သည့် ပိုး အတွင်းမှာ ကိုဗစ်-၁၉ ဖြစ်စေတဲ့ ဗိုင်းရပ်စ်ပိုး အပိုင်းများပါဝင်သည်။ ၎င်းကို “viral vector” အထူးပြုပြင်ထားသည့် ပိုး ဟုခေါ်သည်။ “viral vector” အထူးပြုပြင်ထားသည့် ပိုး က ကျွန်ုပ်တို့ ကိုယ်ခန္ဓာ ထဲ ကိုရောက်သည့်အခါ ၎င်းက ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် ဆင်တူ သည့် ပရိုတင်းကို ဖန်တီးစေသည်။ ဖန်တီးမှု ကို ကျွန်ုပ် တို့ ဆဲလ်များ က ပုံတူ ကူးပါတယ်။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာ ကိုယ် ထဲ T-lymphocytes (သွေးဖြူဆဲလ်မျိုး) နှင့် B-lymphocytes (သွေးဖြူဆဲလ်မျိုး) ကို တည်ဆောက်စေ ပြီး၊ ကိုယ် ခန္ဓာ က မှတ်မိ သွားပြီး၊ နောက်နောင် ဗိုင်းရပ်စ် ပိုး ဝင်ရောက် လာသည့် အခါ ဘယ်လိုတိုက်ထုတ် ရ မည် ကို သိသွားပါတယ်။

V *Cont'd*

Viral shedding

When the virus made inside your body starts to be released into your surroundings. At that point, it may be spread or passed on to other people.

ဗိုင်းရပ်စ် ဗိုင်း ဖြန့်ထုတ်ခြင်း

ကျွန်ုပ်တို့ ကိုယ် ခန္ဓာ တွင်းက ထုတ်လုပ်သည့် ဗိုင်းရပ်စ် ဗိုင်းများ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်သို့ ဖြန့်ထုတ်ခြင်း ကိုဆို လိုသည်။ ထို အချိန်တွင် ရောဂါ ကို ကူးဆက်ပြန့်ပွားခြင်း အခြားသူများ ကို ကူး ဆက်စေခြင်းဖြစ်လာ နိုင်သည်။

W

Waning immunity

When your level of immunity gets lower and lower with time.

ကိုယ်ခံအား ကျဆင်းခြင်း

အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ ကိုယ်ခံအား ကျသွားခြင်း